

¹ A honvédelmi miniszter megbízásából Sólyom László vezérőrnagy még 1947 márciusában kérte a párizsi követségtől az érvényben levő francia katonai szabályzatok megszerzését. Időközben a követség meg is kapta a francia Hadügyminisztériumtól a megfelelő jegyzéket. A Külügyminisztérium (Heltai György) felszólította Károlyit, hogy ez alapján vásárolja meg a könyveket, de nem jelölte meg, melyeket.

362. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 12.)

Mint már jelentettem, a sorbonne-i magyar tanszék és intézet felállításának kérdéséhez az illetékes francia közegek pozitív állásfoglalása végre megtörtént,¹ ami számos intervenciónknak, de nyilván Gauquié követ úr és Warnier úr közreműködésének is köszönhető. Legutóbb Baillou, a francia Külügyminisztérium kulturális osztályának h. igazgatója közölte ezt a hírt velünk. Ő is azt mondja, hogy a Sorbonne rektorának Mexikóból való visszaérkezése után december közepén kerül sor az intézet felállítására és Aurélien Sauvageot professzor előadói megbízására.

Kevésbé határozottan nyilatkozott M. Baillou a magyar-francia kultúregyezmény aláírásának időpontjáról, melyet egyes francia körök, úgy látszik, szeretnének elhalasztani. Végül is úgy nyilatkozott, hogy leghelyesebb lesz, ha Gauquié követ párizsi tartózkodásának idején a követ és a Quai d'Orsay Gauquié követtel egyetértésben megállapodnak az aláírás időpontjára nézve.

Benyomásom szerint a francia Külügyminisztériumban még nem alakult ki végleges vélemény arról, hogy a kulturális egyezmény aláírása időszerű-e, úgy látszik, meg akarják várni Gauquié szóbeli jelentését és Joxe Directeur Généralnak Mexikóból való visszaérkezését is. M. Baillou szerint Joxe úrnak kellene a kultúregyezmény aláírásakor majd Budapestre utaznia.

MOL XIX-J-1-k 33. doboz 18/g (eredeti). Közli: Dokumentumok Magyarország nemzetközi kulturális kapcsolatainak történetéből 1945–48. Szerk.: Gönyei Antal. Budapest, 1988. 298.

¹ Néhány nappal előbb, november 6-án táviratozta Károlyi: „Sarraill rektor közölte Sauvageot professzorral, hogy elvileg fakultás beleegyezett magyar tanszék felállításába. UNESCO-kongresszusról való visszatérése után decemberben megbeszélést folytat Sauvageot-val magyar oktatás gyakorlati megvalósításáról egyetemen.” (*KÜM irattára. Párizsi táviratok – eredeti tisztázat*)

363. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 12.)

A Franciaországi Magyarok Demokratikus Egyesülete beadvánnyal fordult hozzám, amelyben bejelenti, hogy értesülései szerint Mulhouse környékére több ezer főnyi új magyar emigráns érkezett. Az egyesület elhatározta, hogy ezeket az új magyar emigránsokat, akik között számos, a magyar demokrácia számára megnyerhető elem van – ipari munkások, földművesek, diákok –, beható kulturális és szociális gondozás alá veszi. Az egyesület párizsi központja ezt a munkát már néhány hónap előtt megkezdte, de most szükségesnek látszik Mulhouse-ban is egy állandó kirendeltség felállítása. Ennek költségeire a demokratikus egyesület vezetősége Külügyminiszter Úrtól havi 30 000 frank támogatást kér.

Véleményem szerint a franciaországi új magyar emigráció kérdése valóban megoldásra szorul. Mint fenti szám alatt egyidejűleg jelentettem, a mai franciaországi helyzetben számolni kell a disszidensek és a nyugatos elemek szervezett magyar demokráciaellenes akciójával. Éppen ezért szükséges volna mindent megtenni, hogy a fasiszta elemek tömegbázisra ne tehesenek szert az új magyar emigráció körében. Miután ezek az új emigránsok nagyrészt egyéves munkaszerződéssel érkeztek Franciaországba (a Baden-Baden vagy a bregenzi francia munkatoborzó irodák útján), ezek hazautaztatását nem lehet rövid úton tömegesen megindítani. Éppen ezért helyes az az út, hogy övelük egyelőre mint Franciaországban dolgozó munkásokkal vagy diákokkal foglalkozzanak, és igyekezzenek a legjobb elemeket a magyar demokrácia számára megnyerni. Erre pedig a Franciaországi Magyarok Demokratikus Egyesülete mindenképpen alkalmas, mert hiszen mint társadalmi egyesület jogvédelmet tud biztosítani, a bevándorolt munkásoknak, mint munkaközvetítő áll rendelkezésükre, és közben bevonja őket a magyar demokrácia kulturális és politikai vérkeringésébe.

Tekintettel arra, hogy e pillanatban Szalay Jeromos, Kulifay Imre és Tergina Irén fizetése (összesen közel havi 100 000 frank) kifizetésre nem kerül, tisztelettel javasolom, hogy fenti összeget a kivándorlási alap terhére a Franciaországi Magyarok Demokratikus Egyesülete mulhose-i csoportjának céljaira utaljuk ki utólagos elszámolás kötelezettsége mellett.¹

MOL XIX-J-1-k 38. doboz 20/f (eredeti)

¹ Károlyi december 17-i jelentéseiben megismételve fenti érveit, konkrét javaslatokat tesz: mivel időközben a FMDE a Magyar Házban munkaközvetítő irodát nyitott, ezt kellene havi 40 000 frankkal támogatni, ezentúl a követségnek havi 20–25 000 koronát adni szociális segélyezés – mint éjjeli szállás, útiköltség – céljára. Mint a fenti szám alatt található iratokból kitűnik, a KÜM végül némi módosítással megadta ezt a támogatást.

364. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 12.)

Részben bizalmas helyeken nyert értesülések, részben politikusokkal és újságírókkal folytatott beszélgetések, valamint a mellékelt kivágatok alapján tisztelettel előterjesztem a francia belpolitika legutóbbi alakulásáról s a jövő lehetőségeiről a következő jelentést:

Kétségtelen, hogy a legutóbbi községi választások mérőföldkövet jeleznek a francia belpolitikában. A háború utáni politikai élet egyik szakasza lezárult. Miközben nem szabad megfélemlenünk arról, hogy a világpolitikai tényezők döntő befolyással vannak a francia belpolitika kialakulására, nyilvánvaló, hogy megfordítva is igaz: a francia politika alakulása is befolyással van a világpolitikai helyzetre.

A mellékelt kivágatok közül különösen felhívom a figyelmet Mende Tibornak a New York Herald Tribune november 9-i számában „The chronic crises in France” cím alatt megjelent cikkére, amely a válság gazdasági és pénzügyi okait elemzi. Ebből a cikkből világosan kitűnik, hogy megfelelő pénzügyi és gazdasági politikával Franciaország a felszabadulás óta a saját erejéből is kilábolhatott volna a válságból, és hogy Franciaország még ma is közelebb áll belső pénzügyi problémáinak megoldásához, mint a többi nyugat-európai ország. A politikai ellentétek azonban ma már annyira kiélesedtek és az Egyesült Államok gazdasági befolyása olyannyira érezhető, hogy a fent említett megoldás szinte elképzelhetetlennek látszik.

A Ramadier-kormánynak egy kormányrekonstrukció segítségével sikerült kis többséget kapnia, de a mai feszült helyzetben jóformán senki sem hiszi, hogy uralmát a végte-